

ŠIŠKOV: Tuláci

Po lékařské prohlídce umístili Amelku do společné cely věznice. cely byla značně rozsáhlá. čtyřicet krokůzděli a dvacet zšíří. Tři stěny byly kamenné, čtvrtá, oddělující celu od chodby, byla celá od spodu až ke stropu ze železných tyčí, tlustých jako palec. Takové stěny bývají u klecí s dravou zvěří. Amelka chmurně přistoupil k té podivné kleci. Dozorce, řinče svazkem klíčů, otevřel skřípající železné dveře a vstřčil Amelku do této zvířecí říše.

Zde byli lvi, jezevci, lišky, vlci, rosomáci a podobná zvířata, zbavená svobody. Amelka se rozhlédl a rázem si vzpomněl na legendu o arše Noemově, nacpané čistou a nečistou havětí. Kam asi pluje tato jejich archa?

" Nováčku ! Zelenáci !" vykřikl někdo chraptivým basem.

A ještě jiný hlas, odporný a přeskakující, zabečel:

" Hoši, tohohle zelenáče musíme rozhoupat !"

Dvounohé stádo nastržilo uši a obklopilo Amelku.

" Odkud?"

" Za co?"

" Jak dlouho?"

Amelka ucouvl.

" Jsem nemocen," řekl a sedl si na lavici.

" To my ti uděláme lázeň, že budeš hned zdravý."

" Kluci-táhněte ředkve ! Přineste košťata !"

" Hned bude zdravej !"

" Strhni si kalhoty !"

A Amelka by byl býval bit, ale Vaňka Gráf, silný chlap s měděně-žlutou tváří, s železnými pěstmi vykřikl basem :

" ticho ! Přestaňte ! Copak jsme chuligáni, nebo co ? Vidíte- že zelenáčovi není dobře. Ej- jak ti říkají?"

" Amelka."

" Sed' klidně a nechceš-li, lehni si... Tvoje pryčna je tamhle ! Vaňka Gráf strhl na zem za nohu nějakého křečka a nařídil Amelkovi:

"Lehni si !"

Amelka si lehl. Třiatřicet železných vysutých lůžek bylo zdviženo a přivázáno ke stěně. třicátá čtvrtá byla rozlámána a nemohla tedy být zdvižena.

všichni od Amelky ucouvli. Amelka pochopil, že Vaňka gráf celou celu drží na uzdě a že je tady carem. Jeho slovo je zákonem. Založiv ruku za hlavu, Amelka ležel a rozhlížel se.

Uprostře cely stojí těžký, hrubě pracovaný stůl a kolem něho dřevěné stoličky a lavice. To je celé zařízení. Dále - u krátké stěny je dřevěný přístavek s přihrádkami na nádobí. Vedle přístavku těsné, nízkou dřevěnou zástěnou ohrazené místo - záchod. vedle něho - umyvadlo ve stěně. U samého stropu malá elektrická žárovka.

Amelka tvrdě usnul.

V šest hodin ráno zazněl na všech chodbách elektrický zvonek. Vězňové otevřeli oči, začali pokašlávat, zívát, protahovat se. od pryčny k pryčně letěla slova a slovíčka, obvyklé nadávky o matce, ranní to pozdravy. Byli líní vstávat a proto leželi dále. Ze zvláštní cely vyšli "dežurní", mající ten den službu, a začali sčítat vězně. Za čtvrt hodiny zazněl druhý signál . Pískání a křik:

" Připravte se na prohlídku !"

Cela se rázem naplnila divokým chvatem. všichni vyskočili, oblekli se a zvedli a připevnili pryčny ke zdi. Rychle vstoupil dozorce. S ryšavými kníry, s malinkýma pod obočím blýskajícima očima, připomínal carského městského strážníka.

" Bud'te zdráv, občane náčelníku !"

Píchaje každého do břicha prstem a počítaje nahlas, přešel dozorce rychle po cele.

" Kolik?"

" Třiatřicet, občane náčelníku !"vesele a s jakýmsi nadšením odpověděl velitel cely, rovněž vězeň.

" Ano, třiatřicet. " A dozorcese počal šinout pozpátku z cely, ostře se dívaje vězňům do očí. tak se došoural až ke dveřím, rychle z nich vyskočil a prudce je přirazil. nedávno ho poučili v této cele: když se obrátil, aby vyšel ven, dostal do týla prudkou ránu něčím tvrdým a těžkým. Od té doby vychází z cely pozpátku, jako krotitel ze lví klece.

Za čtvrt hodiny všech deset dozorců zkoumalo v kanceláři soupis vězňů. Všechno bylo v pořádku - nikdo neutek. pak přišly tři rány na velký zvon ve vnitřním dvoře - to znamenalo, že je všechno v pořádku - a v celách začínal hlučný šum a výkřiky ve všech celách:

" Kontrola skončena !Kontrola skončena !" A hned se ozývaly všude rozkazy velitelů cel hromovým, přísným hlasem, promíšené odbornými nadávkami.

"Jděte se upravit ! Nu, rychle ! Marš !!

Před umyvadlem a před úzkým záchodkem stojí fronty. Ve frontách netrpělivě křičí:

" Dělej rychleji !"

" Vylez ven, čerte ! Vidíš ho, rozseděl se jako nějaký kníže." " Plácni ho po hubě psím mlékem..." V některých celách není vlastního záchodu.

Amelka viděl, jak před celou běhají sem a tam vězňové do cely. Pak se ozval zvonek k čaji. Vězňové, určení pro kuchyni, roznášejí obrovské čajníky. Někteří zavařují vlastní čaj. Amelka čaj nemá a proto ho dnes hostí Vaňka Gráf. Amelkovi to lichotí. Přinášejí bochníčky černého chleba, každý dostane libru a čtvrt. Znova přicházejí dozorcí a ptají se po celách:

" Kolik kusů?"

"33!"

" Správně!"

V jednu hodinu je oběd. Před obědem místo vodky procházka po dvoře 15 až 20 minut. Oběd má dva chody - šči a prosnou kaši. Někteří šťastní dostávají jídlo zvenku. Je-li dobré, nutno je sníst rychle anebo půjčovat druhým nebo vyměňovat za peníze a kuřivo. Jinak může šťastný vězeň dávat v noci pozor jak chce, jeho zásoby ještě v tu noc zmizí ve zkušených zlodějských rukách.

Sedmnáctiletí hočí Levka Šket a Jastrebok obědvají často bez chleba; jsou to zuřiví hráči karet a celou svou dávku na týden prohráli již předem Vaňkovi Gráfovi. Je výborným falešným hráčem - všichni ho nenávidí, ale bojí se ho. Proto má Gráf ve svém kufříku velkou zásobu všeho možného.

Vyhladovělí Levka Šket a Jastrebok, shltнувše rychle oběd, chodí okolo stolu a žebrají o chléb nebo o kousek salámu. Zastavují se vedle šťastlivce a mlčky čekají na almužnu, prosíce pouze očima a poníženým vzhledem. Odhánějí je jako dotěrné psy, někdy je bijí po hubě. Oni ale poníženě přistupují k druhému šťastlivci. A tak skoro po celý den tyto dva vězeňští žebraři dávají pozor, nehodí-li jim někdo k nohám psí almužnu. V jejich hladových očích hoří jediná touha: sednout ke kartám a vyhrát chleba. Dokud se však čestně nevypořádají s Vaňkou Gráfem, nikdo s nimi karty hrát nebude. To je nepsaný zákon vězení.

Hlučný oběd za hlasitého žvýkání a mlaskání a klepání talířů je rychle skončen. Zapískání na píšťalu oznamuje tak zvanou "lázeňskou" nebo "mrtvou" hodinu. V šest večer dávají opět čaj, vlastně horkou vodu. V deset hodin je prohlídka; zhasíná se světlo; vězni si uléhají ke spánku.

Amelka-poustevník si počal zvykat na nový život. Třetího dne však přece neušel zlodějskému žertu.

" Chlapci ! K volbě starosty ! " zavelel medvědu podobný Vaňka Gráf.

" Ty, Zelenáči ! Jak se jmenuješ? T\, novej, pustíš se s námi do hry!"

" Hni se ! " A Amelku zatáhli do kouta do kruhu zločinců.

" Jaká je to hra?" opatrně se zeptal Amelka.

" Sám uvidíš."

Peťka Maz, úzkoplecí zločinec s velkou buldočí hlavou, si vážně sedl na lavici jako na trůn. Jeho pomocník odpočítal patnáct zápalek, tolik, kolik bylo hráčů, a čtrnácti odlomil hlavičky, takže jen jedna zůstala celá.

" Tak, chlapci, kdo vytáhne tuto zápalku s hlavičkou, bude dnes starostou," vesele promluvil Peťka Maz. Pevně stiskl špinavé nahé tetované ruce - loket k loktu, dlaň k dlani - a nařídil pomocníku:

" Nasad' zápalky!"

" Jak se táhnou?" zeptal se Amelka.

" Zuby-" s jedovatým úsměškem odpověděl Peťka Maz.

Amelka ihned uhádl, že se proti němu ničemně spikli, a zlostně si pomyslel: "No, počkejte, čerti, já vám ukážu, jaký jsem zelenáč.

" Postavte se do fronty!" nařídil Vaňka Gráf.

Hráči se postavili do řady a Amelka s nimi. Prvnímu zavázali oči a přivedli ho k trůnu.

" Táhni!"

Ten dlouho šmátral nosem po holých rukách Peťky Maza, ohmatáváje rty, kterou sirku by měl vytáhnout. Pak jednu zachytil a vytáhl.

" Bez hlavičky!" vykřikl Maz. " Následující!"

" Hrajte dále!"

" Bez hlavičky! Další!"

Kolem se pochechtávají a mrkají jeden na druhého. Nyní přišel na řadu Amelka. Zavazují mu pevně oči, Amelka slyší citlivým sluchem jakýsi šum a skřípání lavice. Tak, tak, všechno je mu jasné. Ví, že místo rukou Peťky Maza je vysrčena na trůně čísi holá zadnice.

" Táhni, táhni směleji !" volají ze všech stran na Amelku. Ten činí krok v před, skloňuje šíjí a prudkým pohybem hlavy vráží do cizího masa jehlu, kterou pevně drží v zubech. Něčí tělo se skřekem padá s lavice na zem. Hromový d'ábelský chechtot se odráží od kamenných stěn cely. Amelka strhává si s očí šátek , kolem něho se ve smíchů ozývají šíleně veselé výkřiky:

" Cha, cha, cha! To je prima!"

" Aj, aj, aj, to se povedlo."

" Tak vidíte, a pak se říká zelenáč."

" Chlapík !..."

Před Amelkou vyrostl ze země břichatý ploskonohý chlap s plešatou hlavou. Říkali mu

Duňka-Petr. Drže si levou dlaní svou poraněnou zadní část, zvedl pravou pěst Amelkovi nad hlavu:

" Počkej!!"

Avšak náhle sám odletěl ke stěně pod silnou ranou Vaňky Gráfa.

" Stůj, stůj chlapík," otcovsky mu hrozil obrovský Vaňka, "čistě po cikánsku to bylo uděláno - za to se bít nesmí." Ale Duňka-Petr , který vstal zatím se země a naschvál si nenatahoval kalhoty, tloukl se do hrudi, měkké jako těsto, a uraženě řval:

" On mně bestie, d'ábel, celou jehlu do hověziny vrazil... Co pak je tohle hra?... Hled'te, tady je jehla..." Znovu se rozlehl družný chechtot. Smál se i Vaňka Gráf s Amelkou.

" Zato jej musíme pochválit a ne bít," přemlouval Vaňka plešatce, který tu stál s hrozivým a zlobným výrazem ve tváři. " Tohohle chlapce se ani nedotkneš. Je to prima kluk, náš," a Gráf milostivě poplácal Amelku po zádech.

Amelka vždy nenáviděl zvíře v člověku. Zde však pocítil člověka ve zvířeti a radostně potřásl Vaňkovi Gráfu rukou:

" Dej ruku! Budeme na věky přáteli. Platí?"

" Platí!"

Amelka si spokojeně lehl na rozlámanou pryčnu. Stále ještě se cítil slabým a chtělo se mu ležet a teskně přemýšlet. Před očima viděl život pod bárkou a vzpomněl si na Filku, Pašku - Velblouda, na Kaťku- Bombu a Dizint'ora. Náhle si představil zábavnou postavičku Inženýra Voškina a usmál se.